

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 143/2018-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. apríla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. David Soukeník, LL.M., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 280/2016 z 25. októbra 2017 a rozsudkom Okresného súdu Malacky sp. zn. 4 C 184/2010 z 1. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]

(ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 280/2016 z 25. októbra 2017 a rozsudkom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 C 184/2010 z 1. februára 2016 (spolu ďalej len „napadnuté rozhodnutia“). Uvedenie nesprávnej spisovej značky rozsudku okresného súdu sťažovateľom v petite sťažnosti ústavný súd považoval len za zrejmú nesprávnosť a vychádzajúc z prílohy sťažnosti vymedzil predmet konania pred ústavným súdom uvedením správnej spisovej značky, tak ako to je uvedené v záhlaví tohto uznesenia.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalovaného v 1. rade účastníkom konania vedeného na okresnom súde, predmetom ktorého bol nárok žalobcov v 1. až v 5. rade ako blízkych osôb na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z titulu neoprávneného zásahu do ich osobnostných práv, ku ktorému došlo v dôsledku usmrtenia [REDAKOVANÉ] pri dopravnej nehode zavinenej sťažovateľom. Okresný súd rozhodol o nároku žalobcov rozsudkom sp. zn. 4 C 184/2010 z 1. februára 2016 tak, že zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi v 1. rade 25 000 €, žalobcovi v 2. rade 15 000 € a žalobcom v 3. až v 5. rade každému 7 000 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a súčasne návrh voči žalovanému v 2. rade zamietol. Na základe odvolania žalobcov a sťažovateľa krajský súd rozsudkom sp. zn. 4 Co 280/2016 z 25. októbra 2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietnutia žaloby voči žalovanému v 2. rade potvrdil a vo vyhovujúcej časti zmenil tak, že sťažovateľ je povinný zaplatiť žalobcovi v 1. rade 15 000 € a vo zvyšku nárok žalobcu v 1. rade voči sťažovateľovi zamietol. V ostatnej vyhovujúcej časti týkajúcej sa žalobcov v 2. až v 5. rade rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Podľa sťažovateľa sú napadnuté rozhodnutia arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, a tým porušujúce jeho právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces. Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti bližšie argumentoval:

«... prvostupňový ako aj odvolací súd pri rozhodovaní v predmetnej veci z bližšie nešpecifikovaného dôvodu nepoužili eurokonformný výklad. Sťažovateľ počas konania poukázal na Rozsudok Súdneho dvora EÚ vydaný dňa 24. 10. 2013 vo veci C-22/12 ([REDACTED] proti 1. [REDACTED], 2. [REDACTED]) (ďalej len „Rozsudok ESD C-22/12“).

... v Rozsudku ESD C-22/12 je uvedený jednoznačný výklad, čo bolo cieľom tzv. dopravných smerníc, a to zabezpečiť pri škodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel ochranu poistených osôb a obetí nehôd, tak aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti krytia povinným poistením cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené.

... Pokiaľ ide o otázku pasívnej legitímácie v konaní o nemajetkovej ujme vzniknutej pri dopravnej nehode, na ktorú sa vzťahuje Zákon o povinnom zmluvnom poistení, ako i posúdenie či nároky pozostalých po obetiach dopravných nehôd z titulu ich nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená smrťou ich blízkej osoby, sú zahrnuté do zákonného poistného krytia o náhrade škody, táto otázka bola v posledných rokoch predmetom viacerých rozhodnutí nielen Najvyššieho súdu SR, ale aj Ústavného súdu SR1.

Dovoľujeme si poukázať najmä na nedávne Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 11. októbra 2016 (ďalej len „Uznesenie US 666/2016“), v ktorom sa súd podrobne zaoberal otázkami, ktoré sú aj pre posúdenie predmetnej veci podstatné, pričom dospel k záveru, že pokiaľ súdy dospeli k záveru o extenzívnom výklade pojmu „škoda“ použitého v Zákone o povinnom zmluvnom poistení, nejde o aplikáciu práva contra legem, ale ide o zaužívané výkladové postupy a rešpektovanie súvislostí dotknutých právnych inštitútov a kategórií, ktoré umožňuje zmysluplne zahrnúť pod zákonnú terminológiu aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu aprobovanú in abstracto v ustanoveniach Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

... Vo vyššie uvedených rozhodnutiach je použitý eurokonformný výklad, ktorého cieľom bolo zabezpečiť pri škodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel ochranu poistených osôb a obetí nehôd takým spôsobom, aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti krytia povinným poistením cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. Uznesenie US 666/2016 jednoznačne potvrdilo tento záver v našom vnútroštátnom právnom poriadku v tom duchu, že pojem škoda je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka

o ochrane osobnosti. Na toto uznesenie nadviazal aj Najvyšší súd SR, ktorý odkazujúc na Uznesenie US 666/2016 uviedol, že túto spornú právnu otázku riešil (a tiež vyriešil) ústavný súd. Najvyšší súd SR, odkazujúc na Uznesenie US 666/2016 ďalej uviedol, že takýto záver treba mimo akúkoľvek pochybnosť považovať i za obraznú vnútroštátnu bodku v diskusii na témy 1/ krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a 2/ tzv. pasívnej legitímácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi.

... pokiaľ Prvoinštančný rozsudok ako i Odvolací rozsudok prevzali právne závery z Uznesenia 4Cdo 168/2009, ktoré nezohľadňuje extenzívny výklad pojmu škoda použitý v Zákone o povinnom zmluvnom poistení, je ich právne posúdenie v tejto veci nesprávne.»

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4Co/280/2016-522 zo dňa 25. októbra 2017 a rozsudkom Okresného súdu Malacky, sp. zn. 4C/184/2016-437 zo dňa 1. februára 2016 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4Co/280/2016-522 zo dňa 25. októbra 2017 a rozsudok Okresného súdu Malacky, sp. zn. 4C/184/2016-437 zo dňa 1. februára 2016 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Malacky na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi právo na náhradu trov konania v sume 241,20 EUR, ktorú je Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť na účet advokátskej kancelárie SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

5. Sťažovateľ zároveň žiadal, aby ústavný súd v súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť

rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Co 280/2016 z 25. októbra 2017 v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 C 184/2010 z 1. februára 2016 do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje.

8. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

9. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskoprávnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny

mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

10. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv napadnutým rozhodnutiami a zo samotnej sťažnosti vyplýva, že *„v tejto veci došlo zo strany Sťažovateľa aj k podaniu dovolania, ako mimoriadneho prostriedku právnej ochrany... Túto ústavnú sťažnosť podávame v tejto fáze konania výlučne z dôvodu právnej opatrnosti, pre prípadné vylúčenie zmeškania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti...“*.

11. Ak sa za tejto situácie sťažovateľ domáha ochrany uvedených práv jednak na najvyššom súde prostredníctvom dovolania a zároveň aj na ústavnom súde, musela byť jeho sťažnosť odmietnutá pre predčasnosť, pretože o ochrane ním označených práv, ktorých vyslovenia porušenia sa v konaní pred ústavným súdom domáha, bude najprv rozhodovať najvyšší súd.

12. Ústavný súd preto zaujal názor (podobne I. ÚS 169/09), že v prípade podania opravného prostriedku (odvolanie či dovolanie) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o takomto opravnom prostriedku (v danom prípade o dovolaní). Pritom lehota na podanie takejto sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj tiež rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci [REDACTED] a [REDACTED] proti Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54 alebo vo veci [REDACTED] proti Česká republika, sťažnosť č. 31419/04 a jeho body 47 a 48) napadnutému opravným prostriedkom (riadnym alebo mimoriadnym).

13. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. V dôsledku odmietnutia sťažnosti bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti, ako aj o návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2018